

“Этнапедагогіка” веда аб саміх каштоўнасцях, іх змесце і выхаваўчым патэнцыяле і ўсвядомлілі метадычныя асновы іх культывавання ў сямейным выхаванні і прафесійнай дзейнасці.

Спіс выкарыстаных крыніц:

1. Міхайлава, А.Л. Фарміраванне этнічнай самасвядомасці студэнтаў гуманітарных спецыяльнасцей (на прыкладзе выкладання курса “Этнапедагогіка”) / А.Л. Міхайлава, С.І. Міхайлаў // Научные труды Республиканского института высшей школы. В 2-х частях. Ч. 2. – Мн.: РИВШ, 2015. – 368 с. – С. 313–318.
2. Міхайлава, А.Л. Фарміраванне маральнага і фізічнага здароўя асобы ў беларускай народнай педагогіцы канца XIX – пачатку XX стагоддзя: манаграфія / А.Л. Міхайлава. – Віцебск: УА “ВДУ імя П.М. Машэрава”, 2007. – 153 с.

УДК [37.013.8:39:304.4:008]:[378.016:37.013.42]

**ЭТНАПЕДАГАГІЧНАЯ МАДЭЛЬ ПРАФЕСІЙНАЙ ПАДРЫХОЎКІ
БУДУЧЫХ СПЕЦЫЯЛІСТАЎ САЦЫЯЛЬНАЙ СФЕРЫ ДЛЯ РАБОТЫ
Ў ПОЛІКУЛЬТУРНЫМ СОЦЫУМЕ ЯК АСНОВА РАСПРАЦОЎКІ
ДЫЯГНАСТЫЧНАГА ІНСТРУМЕНТАРЫЯ**

А.Л. Міхайлава

Мінск, Беларускі дзяржаўны педагагічны ўніверсітэт імя Максіма Танка
(e-mail: elena-mikhaylova@rambler.ru)

**ЭТНОПЕДАГОГИЧЕСКАЯ МОДЕЛЬ ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ БУДУЩИХ
СПЕЦИАЛИСТОВ СОЦИАЛЬНОЙ СФЕРЫ ДЛЯ РАБОТЫ В ПОЛИКУЛЬТУРНОМ СОЦИУМЕ
КАК ОСНОВА РАЗРАБОТКИ ДИАГНОСТИЧЕСКОГО ИНСТРУМЕНТАРИЯ**

Е.Л. Михайлова

Минск, Белорусский государственный университет имени Максима Танка

Ключевые слова: диагностический инструментарий, компетенция, поликультурный социум, профессиональная компетентность, этнопедагогическая модель, этнопедагогическая ценность.

На современном этапе развития общества чрезвычайно важное значение приобретает процесс создания благоприятных условий образования будущих специалистов социальной сферы, способных эффективно выполнять профессиональные функции в условиях поликультурного социума. В статье мы предлагаем авторскую этнопедагогическую модель профессиональной подготовки будущих специалистов социальной сферы для работы в поликультурном социуме, в которой представлена взаимосвязь и взаимодействие основных компонентов модели, их влияние на формирование компетенций, а также на выбор моделей поведения, соответствующих межэтническому взаимопониманию и взаимодействию. Данная модель послужила основой для создания авторской диагностики по изучению характера отношения будущих специалистов социальной сферы к этнопедагогическим ценностям, опыт разработки которой описан в статье.

**ETHNOPEDAGOGICAL MODEL OF PROFESSIONAL TRAINING OF FUTURE SPECIALISTS
IN SOCIAL SPHERE TO WORK IN A MULTICULTURAL SOCIETY AS A BASIS FOR DEVELOPING
A DIAGNOSTIC TOOLS**

A.L. Mikhailava

Minsk, Belarusian State Pedagogical University named after Maxim Tank

Key words: diagnostic tools, competence, multicultural space, professional competences, ethnopedagogical model, ethnopedagogical value.

At the present stage of development of society is extremely important to the process of creating favorable conditions for the education of future specialists in social sphere to effectively perform professional functions in the multicultural society. In this article we offer designer ethnopedagogical model of professional training of future specialists in social sphere to work in a multicultural society, which presents the interaction of the main components of the model, their influence on formation of competences, as well as the choice of behavioural models relevant interethnic understanding and interaction. This model served as the basis for creating the author's diagnostics for the study of the type of the relationship of future specialists in social sphere to ethnopedagogical values, the development experience of which is described in the article.

Сучасныя пераўтварэнні ў сусветнай прасторы карэнным чынам змянілі структуру еўрапейскага грамадства ў накірунку яго дэмакратызацыі, этнічнай талерантнасці і полікультурнасці. Вынікі дадзеных пераўтварэнняў закранулі таксама і сацыяльную прастору Рэспублікі Беларусь. Дадзеныя абставіны прывялі да неабходнасці актывізацыі нацыянальнай самасвядомасці прадстаўнікоў этнічных груп, народаў у новых сацыяльна-культурных умовах, вызначылі мэтазгоднасць і патрэбу ў распрацоўцы сістэмы каштоўнасцей, сэнсу і прызначэння полікультурнай адукацыі.

Ва ўмовах полікультурнай прасторы і сучаснага стану сацыяльна-культурнай, сацыяльна-педагагічнай і сацыяльна-эканамічнай сітуацыі, што характарызуе сацыяльна-ізаляцый, маргіналізаванасцю і недастатковай адаптаванасцю пэўных сацыяльна-дэмаграфічных груп насельніцтва да новых сацыяльна-культурных каштоўнасцей, узнікае вострая патрэба падрыхтоўкі спецыялістаў сацыяльнай сферы, здольных не толькі прафесійна вырашаць многія сацыяльныя праблемы прадстаўнікоў розных этнічных груп і народаў, але і паспяхова камунікаваць і знаходзіць агульную мову з імі.

Мэтазгоднасць распрацоўкі этнапедагагічнай мадэлі прафесійнай падрыхтоўкі будучых спецыялістаў сацыяльнай сферы ў полікультурным соцыуме, а таксама звязанай з кампанентамі мадэлі дыягностыкі пацвярджаецца ў тым ліку і праз наяўнасць наступных супярэчнасцей: паміж сацыяльным і дзяржаўным заказам на самаразвіццё, творчую і прафесійную самарэалізацыю выпускнікоў ВНУ і недастатковай распрацаванасцю канцэптуальных асноў станаўлення будучага спецыяліста для работы ва ўмовах полікультурнага соцыуму, а таксама несістэмнай практыкай стварэння неабходных і дастатковых умоў для індывідуалізацыі працэсу прафесійнай падрыхтоўкі будучых спецыялістаў з улікам іх этнічнай або нацыянальнай прыналежнасці; паміж патрабаваннем гарманічнага развіцця кампанентаў полікультурнага асяроддзя, у якой функцыюе і развіваецца складаная арганізаваная сістэма ВНУ і фрагментарным, падчас стыхійным, падыходам да яе стварэння ў рэгіёне альбо, наогул, падтрымка працэсаў глабалізацыі.

Такім чынам, мэта нашага даследавання заключаецца ў апісанні вопыту распрацоўкі дыягнастычнага інструментарыя, асновай для стварэння якога стала этнапедагагічная мадэль прафесійнай падрыхтоўкі будучых спецыялістаў сацыяльнай сферы для работы ў полікультурным соцыуме.

Матэрыял і метады. У аснову работы пакладзены наступныя метады: метады вывучэння навуковых крыніц, дакументаў; метады навуковага этнапедагагічнага даследавання; агульналагічныя метады (аналіз і сінтэз, індукцыя і дэдукцыя, параўнанне і супастаўленне); метады мадэлявання; метады пабудовы і праверкі гіпотэз; метады эмпірычнай апрабавы і вызначэнне эфектыўнасці дыягностыкі. Канцэптуальнай асновай даследавання з'явіліся філасофска-метадалагічны аналіз кампетэнтнаснай парадыгмы ў адукацыі (А.Л. Андрэеў) [1]; кампетэнтнасны падыход у вывучэнні адукацыйных стандартаў (В.У. Краеўскі, А.В. Хутарскі) [2]; глабалізацыя і нацыяналізацыя ў фарміраванні прафесійнай кампетэнтнасці спецыяліста сацыяльнай сферы (Я.А. Бауэр, В.П. Барысенка, Н.Ю. Кліменка) [3; 4].

Вынікі даследавання і іх абмеркаванне. Сучасная сацыяльная прастора Рэспублікі Беларусь і яе рэгіёнаў уяўляюць сабой адмысловы полікультурны соцыум, у склад якога ўваходзяць прадстаўнікі розных этнічных груп і народаў, этналінгвістычных, этнасацыяльных і канфесійных супольнасцей, гарадской і сельскай субкультуры, розных сацыяльна-эканамічных слаёў насельніцтва. Культурная разнастайнасць сучаснай нацыі павялічваецца, і народы, этнічныя групы, што ў яе ўваходзяць, імкнуцца знайсці і выкарыстоўваць прававыя, палітычныя, этнапедагагічныя сродкі для захавання і развіцця ўласнай цэласнасці і культурнай унікальнасці, бо кожны народ, кожная з этнічных груп вызначаецца пэўнымі спецыфічнымі характарыстыкамі,

асаблівай самасвядомасцю. Таму для паспяховага функцыянавання ва ўмовах полікультурнага асяроддзя неабходнай умовай з'яўляецца спазнанне яго этнакультурнага складу і спецыфікі для эфектыўных зносін у межах дыялогу культур, а ў нашым выпадку і эфектыўнай прафесійнай дзейнасці спецыялістаў сацыяльнай сферы.

Так, этнапедагагічнае мадэляванне прафесійнай падрыхтоўкі будучых спецыялістаў падразумявае не толькі ўлік спецыфічнага адукацыйнага кантынууму пэўнай вышэйшай навучальнай установы, але і полікультурнай прасторы, арыентаванай на супрацоўніцтва розных культур, іх дыялог, развіццё талерантнасці, асабістай ініцыятывы і добразычлівасці ва ўзаемаадносінах.

Згодна з пастаўленымі мэтамі ў адукацыйным стандарце маюцца дакладныя патрабаванні да кампетэнцый будучага спецыяліста: акадэмічных, сацыяльна-асобасных і прафесійных. Пад фарміраваннем прафесійнай кампетэнтнасці студэнтаў намі падразумяваецца набыццё, развіццё і спалучэнне вышэйзгаданых кампетэнцый, што адбываецца падчас вучэбнай і пазавучэбнай дзейнасці, падчас праходжання студэнтам практык і ўдзелу ў мерапрыемствах, акцыях. Менавіта ў сценах ВНУ будучы спецыяліст атрымлівае асновы прафесійнай кампетэнтнасці як сукупнасці ведаў і ўменняў, якія вызначаюць выніковасць працы; як аб'ёму навыкаў выканання задачы; як камбінацыі асобасных якасцей і ўласцівасцей; як комплексу ведаў і прафесійна значных якасцей асобы; як вектару прафесіяналізацыі; як адзінства тэарэтычнай і практычнай гатоўнасці да працы; як здольнасці ажыццяўляць міжкультурную камунікацыю ў адпаведнасці са спецыфікай прафесійнай дзейнасці. Многія акадэмічныя і сацыяльна-асобасныя кампетэнцыі на момант паступлення абітурыента ў ВНУ ужо сфарміраваны, таму прымальнай сітуацыяй будзе шліфаванне ўказаных кампетэнцый у студэнцкім асяроддзі, ва ўмовах гарадскога соцыуму (асабліва дадзеная акалічнасць датычыцца студэнтаў – ураджэнцаў сельскай мясцовасці), ва ўмовах полікультурнай студэнцкай супольнасці (рэаліі міжнароднай акадэмічнай мабільнасці).

Так, станаўленне будучага спецыяліста сацыяльнай сферы адбываецца ва ўзаемасувязі з яго асобасным развіццём, бо ў сценах ВНУ студэнт «шліфуе» рысы свайго характару ў адпаведнасці з будучай прафесіяй, «праграмуе» паводзіны ў залежнасці ад канкрэтных сітуацый, знаходзячы ідэальныя алгарытмы, вызначае стыль узаемаадносін з іншымі людзьмі. Такое асобаснае развіццё ажыццяўляецца ў адпаведнасці з ментальнасцю народа, з традыцыямі грамадскага ўзаемадзеяння ў адпаведным соцыуме. Традыцыі прадстаўляюць сабой калектыўную памяць народа, у іх фіксуюцца прынцыпы ўзаемаадносін, ідэалы пэўнай этнічнай супольнасці. За многія гады чалавекам назапашаны вялікі вопыт перадачы моладзі агульнакультурных ведаў, базавых сацыяльных уменняў, навыкаў. Выхаваўчая народная практыка прапануе традыцыйныя метады фарміравання ў падрастаючага пакалення ўяўленняў аб агульнай культуры светабудовы, аб месцы чалавека ў гэтым свеце на аснове маральна-культурных каштоўнасцей. Сёння, у век уніфікацыі многіх бакоў нашага жыцця, этнічныя традыцыі не згубілі сваіх пазіцый. Паколькі ў кожнай культуры ёсць свае законы, нормы і правілы паводзін, то пры ўзаемадзеянні з прадстаўнікамі іншых народаў трэба быць этнакультурна кампетэнтнымі, здольнымі да міжкультурнай камунікацыі.

Зыходзячы з вышэйзгаданых акалічнасцей, лагічным бачыцца выхад на мадэль фарміравання прафесійных кампетэнцый будучых спецыялістаў сацыяльнай сферы для работы ў полікультурным соцыуме, асноўнымі структурнымі кампанентамі якой з'яўляюцца:

– кампетэнтнасны блок, які ўключае ведавы кампанент (узровень прафесійных ведаў і агульнапрафесійнай сфарміраванасці асобы), камунікатыўны кампанент (абмен інфармацыяй, узаемадзеянне, паразуменне), прафесійна-дзейны кампанент (фарміраванне прафесійных кампетэнцый);

– сацыяльны блок, які ўключае камунікатыўна-адаптацыйны кампанент (уменне мець эфектыўныя зносіны з прадстаўнікамі розных сацыяльных груп, падтрымліваць размову, выклікаць давер, уменне канструяваць прадуктыўны дыялог, забяспечваць канфідэнцыяльнасць і ананімнасць атрыманай інфармацыі), ментальна-адаптацыйны кампанент (уменне распазнаць ментальныя асаблівасці спажывацка паслуг і падбудавацца пад іх);

– сацыяльна-псіхалагічны блок, што змяшчае здароўезберагальны кампанент (веды і ўменні, у тым ліку этнапедагагічныя, па асновах захавання здароўя), індывідуальна-асобасны кампанент (асобасна арыентаваная навуковая і выхаваўчая праца са студэнтамі, індывідуальнае асобаснае развіццё з улікам спецыфікі мікрасоцыуму будучага спецыяліста, яго ментальнасці і папярэдняга сацыяльнага вопыту);

– этнапедагагічны блок, што ўключае этнасацыяльны кампанент (уяўленні аб сваёй культуры, менталітэце, традыцыях), этнастваральны кампанент (этнакампетэнцыі, карысныя ў будучай прафесійнай дзейнасці пры аказанні паслуг), этнаведавы кампанент (веды практычных асноў этнапедагагікі).

Згодна са створанай этнапедагагічнай мадэллю прафесійнай падрыхтоўкі будучых спецыялістаў сацыяльнай сферы для работы ў полікультурным соцыуме і яе кампанентамі, нам неабходна распрацаваць дыягнастычны інструментарый па вызначэнні магчымасцей і гатоўнасці будучых спецыялістаў да работы ва ўмовах полікультурнай прасторы Рэспублікі Беларусь, да міжкультурнага ўзаемадзеяння самастойна, паколькі менавіта дадзеных дыягностык пакуль што ў навукова-даследчым і практычным арсенале няма.

Намі ў межах дадзенай работы быў праведзены тэарэтычны аналіз літаратуры па праблематыцы міжкультурнага ўзаемадзеяння ў этнапедагагіцы, этнапсіхалогіі, тэхналогіях сацыяльнай работы і прыйшлі да высновы, што паспяховая полікультурная камунікацыя будзе дасягнута пры ўмове дыялогу культур (г.зн. кожны з суб'еднікаў у працэсе камунікацыі з'яўляецца носьбітам сваёй культуры, прадстаўніком свайго этнасу: успрымае сябе ў якасці прадстаўніка этнічнай групы або народа; падтрымлівае пераемную сувязь паміж пакаленнямі сваякоў; ведае этнапедагагічныя сродкі выхавання і ў пэўнай ступені валодаюць імі) і апоры на этнапедагагічныя каштоўнасці і характару адносін да іх: працавітасць, патрыятызм, у тым ліку ў адносінах да малой радзімы, дабрыня і спагада, чэснасць і праўдзівасць, гонар за сваю сям'ю, дабрыня і гасціннасць, міжпакаленняя сувязь, сацыябельнасць і грамадскасць, любоў да роднай мовы (з'яўляюцца ўніверсальнымі практычна для ўсіх этнічных груп і народаў).

Першым этапам нашай работы стала распрацоўка чарнавога варыянту тэста-апытальніка ступені этнічнасці асобы і апытальніка па ацэнцы адносін да базавых этнапедагагічных каштоўнасцей:

1. З мэтай экспрэс-дыягностыкі ступені прыналежнасці асобы да свайго народа або этнічнай групы мы распрацавалі тэст-апытальнік ступені этнічнасці асобы, разумеючы пад этнічнасцю прыналежнасць асобы да пэўнай этнічнай групы або супольнасці праз сукупнасць наступных характарыстык: успрыняцце сябе ў якасці прадстаўніка этнічнай групы і ўсведамленне сваёй адметнасці; наяўнасць пераемнай сувязі паміж пакаленнямі сваякоў, што з'яўляецца асновай для развіцця этнічнасці; уяўленні аб радзіме, духоўных каштоўнасцях, ідэалах і іх рэтрансляцыі праз веданне і выкарыстанне этнапедагагічных сродкаў выхавання.

Тэст-апытальнік прадстаўляе сабой аднамерную шкалу з 20-ці пытанняў, якія адносяцца да розных сфер: успрыняцце сябе ў якасці прадстаўніка этнічнай групы або народа; наяўнасць пераемнай сувязі паміж пакаленнямі сваякоў; веды этнапедагагічных сродкаў выхавання і ступень авалодання імі. Па кожнаму з пытанняў былі распрацаваны варыянты адказаў, яны былі размешчаны такім чынам, што першы варыянт адказу –

“а” – дэманструе высокую ступень этнічнасці асобы, яго ацэнка складае 2 балы, другі варыянт – “б” – сярэдняю ступень этнічнасці асобы, ён ацэньваецца ў 1 бал, трэці варыянт – “в” – нізкую ступень этнічнасці асобы, яго ацэнка складае 0 балаў. Пры дапамозе распрацаванага тэст-апытальніка магчыма вызначыць ступень сфарміраванасці асобных паказчыкаў этнічнасці. Падлічыўшы суму балаў па ўсіх адказах (магчымы дыяпазон складае ад 0 да 40 балаў), вызначаем ступень этнічнасці асобы: высокую – (30-40 балаў) рэспандэнт дакладна ўспрымае сябе ў якасці прадстаўніка пэўнай этнічнай групы або народа, актыўна падтрымлівае пераемную сувязь паміж пакаленнямі сваякоў, добра ведае этнапедагагічныя сродкі выхавання і ўмее абапірацца на іх падчас камунікацыі; сярэдняю – (16–29 балаў) рэспандэнт прыкладна суадносіць сябе з пэўнай этнічнай групай або народам, але не адчувае непарыўную сувязь з ім, час ад часу падтрымлівае пераемную сувязь паміж пакаленнямі сваякоў, часцей за ўсё з тымі, хто пражывае з ім разам або ў дастатковай геаграфічнай блізкасці, ведае некаторыя этнапедагагічныя сродкі выхавання, але не заўсёды можа прымяніць іх у практычнай дзейнасці; нізкую (0–15 балаў) рэспандэнт не асацыіруе сябе з пэўнай этнічнай групай або народам, практычна не падтрымлівае пераемную сувязь паміж пакаленнямі сваякоў, за выключэннем вялікіх сямейных святаў, калі разам збіраюцца сваякі, практычна не ўяўляе, што такое этнапедагагічныя сродкі выхавання.

2. 3 мэтай агульнай ацэнкі наяўнасці базавых этнапедагагічных каштоўнасцей у жыццядзейнасці будучых спецыялістаў сацыяльнай сферы і апоры на іх у будучай прафесійнай дзейнасці і сямейным выхаванні намі былі распрацаваны і разлічаны тры ўзроўні: высокі (33–45 балаў); сярэдні (21–32 балы); нізкі (9–20 балаў). Абапіраючыся на выстаўленыя самімі студэнтамі ацэнкі этнапедагагічных каштоўнасцей, мы падлічваем іх суму і суадносім з наступнымі ўзроўнямі: высокі ўзровень – рэспандэнты добра ведаюць змест этнапедагагічных каштоўнасцей, арганізуюць свае паводзіны і жыццядзейнасць згодна з імі, выражаюць гатоўнасць абапірацца на іх у прафесійнай дзейнасці і культываваць у сямейным выхаванні; сярэдні ўзровень – рэспандэнты ведаюць змест толькі тых этнапедагагічных каштоўнасцей, якія актуальныя ў сем’ях іх бацькоў, арганізуюць, але не заўсёды, свае паводзіны і жыццядзейнасць згодна з імі, выражаюць гатоўнасць абапірацца толькі на асобныя этнапедагагічныя каштоўнасці ў сваёй прафесійнай дзейнасці і культываваць іх у сямейным выхаванні; нізкі ўзровень – рэспандэнты не ведаюць зместу этнапедагагічных каштоўнасцей, і, адпаведна, не выражаюць імкнення арганізоўваць сваю жыццядзейнасць і прафесійную дзейнасць згодна з імі, а таксама не бачаць неабходнасці культываваць іх у сямейным выхаванні.

Наступным этапам нашай работы стала правядзенне экспертнай ацэнкі тэста-апытальніка і апытальніка. Экспертыза праводзілася з мэтай ацэнкі валіднасці дыягнастычнага інструментарыя і карэктнасці фармулёвак пытанняў і адказаў (у тэсце-апытальніку), карэктнасці фармулёвак выказванняў (у апытальніку). Усе пытанні і выказванні атрымалі ацэнкі вышэй за 6-7 балаў па дзесяцібальнай шкале, таму было прынята рашэнне пакінуць іх у першапачатковым выглядзе для наступнага этапу праверкі.

Наступным этапам стала эмпірычная апрабацыя тэста-апытальніка і апытальніка, якая праводзілася з удзелам студэнтаў-выпускнікоў, якія навучаюцца па спецыяльнасцях “Сацыяльная работа” і “Сацыяльная педагогіка”. Усяго было апрошана 30 студэнтаў. Фіксацыя адказаў праводзілася з выкарыстаннем 4 магчымых альтэрнатыв: “Згодны”, “Хутчэй згодны”, “Хутчэй не згодны”, “Не згодны”.

Калі была завершана эмпірычная апрабацыя, мы прыступілі да апрацоўкі атрыманых дадзеных. Пасля пераводу ўсіх атрыманых адказаў у “сырыя балы”, мы правярылі апытальнік і тэст-апытальнік на надзейнасць пры дапамозе альфа-каэфіцыента расшчаплення Кранбаха (дадзены метады ацэнкі надзейнасці падыходзіць для нашага даследавання, паколькі мы прадстаўляем такія формы апытальніка і тэста-апытальніка толькі

аднаразова). Альфа-каэфіцыент Кранбаха тэста-апытальніка склаў 0,881. Адносна апытальніка этнакаштоўнасцей мы выключылі 2 пункты з агульнай ацэнкі, паколькі яны зніжалі надзейнасць. Выніковы альфа-каэфіцыент Кранбаха пры астатніх 18-ці пунктах апытальніка стаў 0,867.

Такім чынам, тэст-апытальнік ступені этнічнасці асобы і апытальнік ацэнкі адносін да базавых этнапедагагічных каштоўнасцей, звязаныя з этнапедагагічнай мадэллю прафесійнай падрыхтоўкі будучых спецыялістаў сацыяльнай сферы для работы ў полікультурным соцыуме адпавядаюць патрабаванням валіднасці і надзейнасці і могуць выкарыстоўвацца ў навуковых і практычных мэтах.

Спіс выкарыстаных крыніц:

1. Андреев, А.Л. Компетентностная парадигма в образовании: опыт философско-методологического анализа / А.Л. Андреев // Педагогика. – 2005. – № 4. – С. 19–27.
2. Краевский, В.В., Хуторской, А.В. Предметное и общепредметное в образовательных стандартах / В.В. Краевский, А.В. Хуторской // Педагогика. – 2003. – № 2. – С. 3–10.
3. Бауэр, Е.А., Борисенков, В.П. Социальная работа и социальная педагогика в эпоху глобализации / Е.А. Бауэр, В.П. Борисенков // Педагогика. – 2007. – № 1. – С. 103–108.
4. Клименко, Н.Ю. Социально-педагогическая компетентность специалистов социальной сферы / Н.Ю. Клименко // Педагогика. – 2003. – № 2. – С. 22–28.

УДК 378.147:37.013.42:330-057.87

САЦЫЯЛЬНА-ЭКАНАМІЧНЫЯ ВЕДЫ ЯК АДЗІН З КЛЮЧАВЫХ СКЛАДНІКАЎ ПАСПЯХОВАЙ ПРАФЕСІЙНАЙ ПАДРЫХОЎКІ СПЕЦЫЯЛІСТАЎ НА САЦЫЯЛЬНАЙ РАБОЦЕ

С.І. Міхайлаў

Віцебск, ВДУ імя П.М. Машэрава
(e-mail: MikhaylovSI74@mail.ru)

Ключевые слова: социально-экономические знания, входной контроль, стартовый уровень, профессиональная подготовка, специалист по социальной работе.

Социально-экономические знания имеют исключительно важное значение в процессе успешной подготовки специалистов по социальной работе в условиях вуза. Статья посвящена диагностированию стартового (первичного) уровня владения базисными социально-экономическими знаниями студентами специальности «Социальная работа» дневной и заочной форм обучения ВГУ имени П.М. Машерова. В статье также анализируются причины и факторы, влияющие на степень усвоения ими социально-экономических знаний, и даются рекомендации по наиболее оптимальным формам, методам и приёмам проведения занятий по циклу дисциплин социально-экономического плана.

SOCIO-ECONOMIC KNOWLEDGE AS ONE OF THE KEY COMPONENTS OF A SUCCESSFUL PROFESSIONAL TRAINING IN SOCIAL WORK

S.I. Mikhailov

Vitebsk, VSU named after P.M. Masherova

Key words: socio-economic knowledge, entrance control, starting level, professional training, social work specialist.

Summary. Socio-economic knowledge is extremely important in the process of successful training of specialists in social work at the University. The article is devoted to the diagnosis of the starting (primary) level of basic socio-economic knowledge of students majoring in "Social work" full-time and correspondence forms of training VSU named after P. M. Masherov. The article also analyzes the causes and factors affecting the degree of assimilation of socio-economic knowledge, and provides recommendations on the most optimal forms, methods and techniques of training on the cycle of disciplines of socio-economic plan.

У працэсе павышэння прафесійнай кампетэнтнасці будучых спецыялістаў па сацыяльнай рабоце надзвычай важнае значэнне мае засваенне імі базісных сацыяльна-